

Skog Alnarp

Nya lövträd, en nöt att knäcka

Hybrider av snabbväxande valnöt kan vara ett alternativ i skogsbruket. Professor Jens Peter Skovsgaard är i full färd med att anlägga en andra omgång försök.

– Det finns en del mindre odlingar av valnöt i Götaland, men vi behöver veta mer om odling i större skala, vilka marker som är lämpliga, bra sorter, och hur bestånden anläggs och sköts på längre sikt, säger Jens Peter Skovsgaard.

Han hoppas att de nya försöken kommer att ge svar på många av frågorna.

I SKOGLIGA sammanhang är det förstas ett udda träd, vilket dessutom är ett så kallat ”främmande” trädslag och omges av restriktioner både i skogsvårdslagen och reglerna för certifiering.

– Det är klart att lagen ska följas, men även med dagens regler finns det möjligheter att pröva nya trädslag. Likväl tycker jag det är lite av trädslagsrasism i Sverige. Man måste förstas väga risker mot fördelar. Vi är väldigt beroende av ett fåtal trädslag och riskerna ökar med ett förändrat klimat. Inte minst lever granen farligt med torrare somrar och varmare vintrar.

Jens Peter Skovsgaard

– Klimatförändringen bidrar till en helt naturlig förflyttning av trädslag och växter, precis som alltid skett genom historien. Träd känner inte av några nationsgränser. Om ett antal år kommer vi att få hit valnöten och andra arter av sig självt. Man kan se odlingen av en del nya trädslag som assisterad migration.

ARGUMENTEN för att odla valnöt är att det har snabb tillväxt och högt virkesvärde. En förutsättning är förstas att det finns ett fungerande odlingssystem.

För sex år sedan anlade Jens Peter Skovsgaard ett första försök norr om Hallandsåsen, på Bjärehalvön. De snabbaste trädens höjdtillväxt har varit över en meter om året, trots en ganska sandig jord, och mer än 90 procent av plantorna har överlevt.

I de nya försöken testas ett bredare spektrum av valnötter på tre olika platser, i Alnarp (moränmark) i Växtorp norr om Hallandsåsen (sandjord) och i Hedenlunda Björktorp söder om Flen (lerjord).

Utöver vanlig valnöt, kinesisk valnöt, japansk valnöt och grå valnöt testas tre olika hybrider, däribland en korsning mellan vanlig valnöt och svart valnöt. Tillväxten förväntas vara hög på kväverika och fuktigare marker. En annan korsning med Arizonavalnöt

En av valnötsplantorna i försöket.

har fördelen att klara torka bättre.

– Genomgående har hybriderna bättre egenskaper i form av högre tillväxt och rakare stammar.

EN UTMANING vid planteringen är den långa pålroten, vilken ofta måste kapas. Det gör plantan känslig för torka. Ett alternativ är att hitta ett system för att plantera nötter, problemet är att de är utsatta för gnagare. En möjlighet som testas är att kapa plantan nära marknivå, varefter det slår ut ett nytt skott som formar trädet.

I ett avverkningsmoget bestånd bör det finnas runt 50 träd per hektar. Under bra förutsättningar tror Jens Peter Skovsgaard att de efter 60 år kan ha en diameter på 60 centimeter i brösthöjd.

– Under rätt förutsättningar är tillväxten väldigt bra. En kollega i Tyskland har planterat några hektar där ett par

av de bästa träden har en diameter på 70 centimeter efter 30 år. Då är det på bra jordar och i ett varmare klimat, men i framtiden får vi samma förutsättningar.

En idé är att blanda exempelvis valnöt och klibbal, vilken har fördelen att fixera kväve. Och valnöten vill ha både kväve och vatten. Försöken får visa hur torkkänslig den är.

ÄVEN om potentialen verkar stor är det ganska krävande odlingar.

– För att maximera virkesvärdet bör träden stamkvisas, vilket är en lite speciell historia. Man ska börja högst upp med de grövsta grenarna. Annars stimuleras höjdtillväxten och de stora bladen blir ett vindfång vilket riskerar att knäcka toppskottet.

– Det här är nog i första hand något för enskilda skogsägare med intresse och tid att sköta lite mindre bestånd av ett lovande trädslag.

Kontakt

Jens Peter Skovsgaard, jp.skovsgaard@slu.se

Redaktör nyhetsbrevet

Pär Fornling: par.fornling@slu.se